

ต้นเหตุ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมเพราะเราบวชมาเราแสวงหาสังขารธรรม เวลาเราจะบวชนะ มีศรัทธาความเชื่อ เรามีศรัทธาความเชื่อ เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้วเรายู่ทางโลก เห็นไหม คนเขาอยู่ทางโลกเขาต้องทำมาหากินของเขา เขาพยายามชวนขวยของเขา เขาก็ปรารถนาจะพ้นจากทุกข์ ปรารถนาจะพ้นจากทุกข์ แล้วเขาก็เหนื่อยเนื้อดำใจว่าเขาไม่มีโอกาส ไม่มีโอกาส

แต่เราเป็นคนที่มีปัญญาเราถึงได้เสียสละ เราสละทิ้งนะ เราสละทิ้งความเป็นฆราวาส แล้วเราบวชเป็นพระ เราบวชเป็นพระ เห็นไหม บวชมาเป็นพระ บวชมาเป็นพระป่า พระประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราจะบวชมาเป็นพระป่าประพฤติปฏิบัตินะ เราเห็นภัยในวัฏสงสารไหม ถ้าเราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราแสวงหาสังขารธรรมโดยซื่อแท้จริง โดยความเป็นจริง ไม่ได้แสวงหาสังขารธรรมโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เวลาแสวงหาสังขารธรรมโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เห็นไหม ตั้งใจจะทำ ตั้งใจจะทำ แต่ทำแล้วมันไม่ได้ผลไง ใอันมันเพราะอะไร เพราะเรามีวิชา เรามีความไม่รู้ของเรา เราปฏิบัติพร้อมกับความไม่รู้ของเราไป

เราฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ ฟังธรรมของครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ถ้าท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านต้องพูดตามสัจจะความจริงอันนั้น ถ้าพูดตามสัจจะความจริงอันนั้น เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเอาประสบการณ์ของเราเทียบเคียง เทียบเคียงแล้วมันจะลงกันได้หรือไม่ได้ ถ้าลงกันได้ เห็นไหม มันก็เป็นสังขารอันเดียวกัน ถ้ามันลงกัน

ไม่ได้ มันลงกันไม่ได้ มันต้องทดสอบ มันต้องแสวงหา มันต้องมีการพิจารณาว่ามันเป็นจริงหรือไม่จริง ถ้ามันไม่เป็นจริง เห็นไหม มันไม่เป็นจริงของใคร

ถ้ามันไม่เป็นจริง ไม่เป็นจริงของเรา เห็นไหม ไม่เป็นจริงของเราเพราะอะไร เพราะเรามีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก กิเลสตัณหาความทะยานอยากคืออะไร นี่ไง ตัณหา เห็นไหม วิภวตัณหา สิ่งที่มีมันอยากได้ อยากมี อยากเป็น อยากผลักไสไม่ต้องการ ไม่ต้องการให้มันมีมัน เป็น นี่ตัณหาความทะยานอยาก มันไม่เป็นความจริง ไม่เป็นความจริงไง ถ้าไม่เป็นความจริง มันต้องลงอันเดียวกันได้ เห็นไหม นี่ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง ฟังธรรมเพราะครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาของท่านแล้วท่านมีสัจจะความจริงในใจของท่าน ถ้าท่านมีสัจจะความจริงในใจของท่าน ท่านพูดความจริงอันนั้น ถ้าคนไม่มีสัจจะความจริงในใจอยู่จริง เวลาพูดไปแล้วพูดไปแล้วเดี๋ยวแก้ไขทีหลังไง มันน่าจะเป็นอย่างนั้น น่าจะเป็นอย่างนั้น ผมพูดนะผมพูดผิดไป ผมพูดมันพูดไปแล้วมันพูดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

มันรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ยังไง มันไม่เป็นนะ เว้นไว้อย่างเดียวเท่านั้นนะ กลอนพาไป กลอนพาไปคือว่ามันพูดแล้วมันไปทางนั้น แต่มันไม่ไปเต็มตัว เวลากลอนพาไปคือคำพูด เวลา คำพูดพูดผิดพลาด กลอนพาไปคือการพูดผิดพลาด ไม่ใช่พูดออกมาจากสัจจะความจริงอันนั้น พูดไปแล้วมันผิดพลาดไปเพราะกลอนมันพาไป แต่ถ้าเป็นจริงๆ มันผิดพลาดไม่ได้ เพราะอริยสัจมันสัจจะความจริงอันนั้น มันไม่มีสิ่งใดพาให้ออกไปจากสัจธรรมไปสู่ทางโลกได้

เนียฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพระพุทธศาสนา เกิดมาแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติตามความจริงของเรา ถ้าความจริงของเราเนีย ครูบาอาจารย์ท่านสอนให้ทำ ความสงบของใจเพราะเหตุใด ถ้าทำความสงบของใจของเราเข้าไปสู่สัจจะความจริงในใจของเรา เห็นไหม ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิ แค่ออกให้เป็นสัมมาสมาธิเท่านั้นละ จิตเป็นสมาธิ นี่หลวงตา ท่านพูดเอง ถ้าจิตของใครเป็นสมาธินะ พออยู่พอกิน พออยู่พอกินขึ้นมามีความสุขในใจของจิตดวงนั้น ถ้าใครทำความสงบของใจเข้าไปสู่สัจจะความจริงในใจของตน มันพออยู่พอกิน เพราะมันเข้าไปสู่สัจจะความจริงอันนั้น ถ้าสัจจะความจริงอันนั้น สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เนียแค่สัจจะความจริง แค่สัมมาสมาธินะ

แต่ที่มันเป็นปัญหาขึ้นอยู่กับว่าเพราะมันเป็นมิจจาสมาธิ ไปรู้ไปเห็นบ้างบอกแตกทั้งนั้น สิ่งที่เราเห็นมามหาศาล ใต้นั้นมันเป็นอกุศล มันเป็นฉานโลกีย์ มันเป็นฉานโลกีย์ เห็นใหม่ ถ้ามันเป็นฉานโลกีย์มันไม่เข้าสู่สัมมาสมาธิ ถ้าเข้าสู่สัมมาสมาธิเนียครูบาอาจารย์ท่านถึงสอน ทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจ เห็นใหม่ เราจะทำความสงบของใจต้องเข้าไปสู่สู่จะ ความจริงในใจของตน ในใจของตนคือต้นเหตุ

เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเจ้าชายสิทธัตถะเวลาเกิดมาปฏิญาณตนว่าจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แต่เจ้าชายสิทธัตถะก็ยังไม่ได้ออกประพฤติปฏิบัติ จนเจ้าชายสิทธัตถะถึงการจะครองราชสมบัติ ออกไปประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ก็ยังไม่สู่สู่จะความจริงอันนั้น เวลาพระโพธิสัตว์เวลาจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุติปาตญาณ อาสวักขญาณอันนั้นแล้ว ตั้งแต่บัดนั้นมา รู้แจ้งเห็นจริงตามความเป็นจริง

รู้แจ้งเห็นจริงตามความเป็นจริง ถึงบอกว่าตั้งแต่อดีตชาติย้อนตั้งแต่เป็นพระเวสสันดร ไป นี่สิ่งที่มีมันจะรู้จริงขึ้นมาได้ รู้จริงขึ้นมาได้เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมามันจะรู้จริง ถ้ายังไม่ได้ ตรัสรู้ธรรมขึ้นมามันยังเป็นเรื่องโลกๆ อยู่ เห็นใหม่ ขนาดเป็นเรื่องโลกๆ อยู่ ไปศึกษากับเจ้า ลัทธิต่างๆ เขารับรองว่ามีความรู้เท่าเรา มีความเห็นเสมอเรา เจ้าชายสิทธัตถะยังไม่ยอมรับเลย นี่ ใจความรู้ความเห็นต่างๆ ความรู้ความเห็นต่างๆ ที่เราไปรู้ไปเห็นที่ว่าพอปฏิบัติแล้วรู้เห็นต่างๆ มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้น มันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องโลกทัศน์ เป็นเรื่องที่จะจิตรู้ จิตรู้คือ โลก จิตของเราเป็นเรื่องโลกๆ เราไปรู้ไปเห็นอะไรมันมีอะไรเป็นความจริง มีอะไรบ้างที่เป็น ความจริง แต่มันก็รู้ ถ้ามีครูบาอาจารย์ นั้นนะมันถึงบอกมันไม่ใช่สัมมาสมาธิใจ

ถ้าเข้าถึงสัมมาสมาธิ เห็นใหม่ พออยู่พอกิน พออยู่พอกินคือมันไม่ออกรู้สิ่งใดทั้งสิ้น มันไม่พาดพิงสู่อารมณ์ใดทั้งสิ้น มันเป็นอิสระของมันเห็นใหม่ ในจิตของตนเอง ถ้าในจิตของตนเอง นี่ต้นเหตุ เวลาต้นเหตุ เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตังสญาณ เห็นใหม่ เวลาอนาคตังสญาณ เวลาพระที่ประพฤติปฏิบัติเข้าไปเวลารู้เห็นสิ่งใดแล้วไปรายงาน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ไม่ใช่เป็นแต่ชาตินี้ เขาเคยเป็นอย่างนี้มาอย่างนี้มาแต่ภพชาติใด

นั่นนะ รู้เห็นความเป็นจริงมาเป็นอย่างนั้น แต่ของเรามันรู้ไม่จริง พอรู้ไม่จริงขึ้นมา สิ่งที่เราดูเราเห็น เห็นใหม่ ต้นเหตุนะ ต้นเหตุมันบิดเบี้ยว ต้นเหตุมันเป็นค้นหาความทะยานอยาก ต้นเหตุมันเป็นเรื่องมาร เรื่องอวิชา เรื่องอยากดัง อยากใหญ่ อยากมีอำนาจวาสนา แล้วมันไม่มีอะไรเป็นความจริงสักอย่างหนึ่งเลย เรื่องของกิเลสเป็นอย่างนั้น

ถ้าเรื่องของธรรมนะ เรื่องของธรรม เห็นใหม่ คุณิ เวลาหลวงตาท่านไปอยู่กับหลวงปู่ มัน ท่านอ่อนน้อมถ่อมตนของท่าน ท่านเคารพบูชาครูบาอาจารย์ของท่าน ท่านเคารพบูชาครูบาอาจารย์ของท่าน เวลาหลวงปู่มันท่านจะอธิบายให้ฟัง ว่าท่านสมบุทสมบันมาอย่างไรเพื่อเป็นคติ เป็นแบบอย่าง เวลาหลวงตาท่านฟังที่ไรท่านบอกว่าท่านต้องหันหน้าเข้าข้างฝาแล้วร้องไห้ ร้องไห้เพราะมันสะเทือนใจ

คนมีกิเลสอยู่ คนยังมีความคิดความจินตนาการอยู่ เห็นใหม่ ทำไมท่านต้องสมบุทสมบันขนาดนั้น ทำไมต้องลำบากขนาดนั้น แต่การกระทำของท่านเพราะว่ากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันเหนียวแน่น ท่านก็ต้องทุ่มเทของท่านอย่างนั้น ถ้าที่ท่านทุ่มเทของท่าน มันเป็นมรรค มันเป็นมรรคคือเป็นเหตุเป็นผลที่พยายามเผชิญ เผชิญกับสัจจะความจริงของท่าน ท่านทำด้วยความพอใจของท่าน ท่านทำด้วยสัมมาทิฐิความเห็นดังงามอันความถูกต้องของท่าน เพราะท่านต้องการคุณธรรม ท่านไม่ต้องการกิเลสใจ แต่ผู้ที่ไต่ย่นไต่ย่นขึ้นมาต้องเบือนหน้าเข้าข้างฝาแล้วร้องไห้ แอบร้องไห้ แต่ไอ้คนเล่าๆ ด้วยสัจจะความจริง เล่าด้วยข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงเพราะท่านได้เผชิญความจริงอย่างนั้นมา เห็นใหม่ แล้วอย่างเราทำเนี่ยไม่ได้ขี้เล็บของท่าน แต่ก็พยายามกระทำ

นี่ไง ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงๆ ท่านพูดออกมาจากความเป็นจริงของท่าน ท่านไม่ได้ไต่ย่นไต่ย่น ไม่ได้พูดด้วยความอยากดังอยากใหญ่ ท่านไม่ต้องการให้ดังให้ใหญ่ เพราะท่านอยู่ในป่าในเขาของท่าน หลวงตาครูบาอาจารย์ที่แสวงหาสัจจะความจริงเนี่ยจะประพฤติปฏิบัติต้อง

เข้าไปแสวงหาหลวงปู่มั่นในป่าในเขา ท่านอยู่ในป่าในเขามันจะเอาอะไรมาดั่ง ความดั่งอยู่ในป่าในเขา

เห็นไหม คุณติ เวลาทางโลกเขาในปัจจุบันนี้มันกลับกัน เวลาพระปฏิบัติ พระป่าๆ เข้าป่า เข้าเขาไป เข้าป่าเข้าเขาไปก็เอาเสบียงอาหารเข้าไปตุนเอาไว้ ไปอยู่ไปสุขสบายกันไป เข้าไปทำไม เดียวนี้ะในการท่องเที่ยวณะธรรมชาติเขาไปอยู่แล้ว ไกด์มันพาเที่ยว ไกด์มันพาไปอยู่ ป่ากัน การไปอย่างนี้มันมีประโยชน์อะไร เอ็งไปแล้วเพราะมันเป็นการแสวงหาของเรื่องโลก เรื่องธุรกิจ เรื่องธรรมชาติ เรื่องความสะอาดบริสุทธิ์ใจ ทุกคนก็ต้องแสวงหา แล้วธุรกิจของเขา เขาเข้ามาเอาสิ่งนี้เป็นเรื่องธุรกิจ แล้วก็ไปกัน ไอ้พระบวชมาก็เลยเป็นเครื่องมือของโลกหากินกันไป แล้วก็ว่านี่ไปปฏิบัติป่า นี่ในธรรมะเป็นธรรมชาติใจ ธรรมชาติก็หาตั้งก็ใจ นี้อยากดั่งอยากใหญ่ใจ

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขาของท่าน ท่านมีอะไรมาดั่ง ท่านทำด้วยมือของท่าน ของใช้สอยต่างๆ ไม่ได้ส่งเข้าไปทางจากเมืองจากโรงงานอุตสาหกรรมใดๆ ไม่มี ทั้งสิ้น บริหาร ๘ ทำกันด้วยมือ สิ่งต่างๆ เราทำกันด้วยข้อวัตรปฏิบัติของเรา สิ่งใดอยากได้ออยากมีก็ต้องฝึกหัด อยากได้บริการ ๘ ทุกอย่างต้องฝึกต้องหัดต้องมีการกระทำ พอทำขึ้นมาเป็นการฝึกสติฝึกปัญญาไปพร้อม มันจะไปดั่งที่ไหน มันไม่มีอะไรดั่ง ท่านอยู่ของท่านๆ อิมเต็มของท่าน ท่านแสวงหาของท่าน ท่านไม่ต้องการการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย ไม่ต้องการให้ใครมาเชิดชูบูชาทั้งสิ้น ท่านทำของท่านอย่างนั้น แล้วหลวงตาเราครูบาอาจารย์ท่านไปอยู่กับหลวงปู่มั่น ท่านไปแล้วท่านศึกษาแล้วท่านซาบซึ้ง เห็นไหม ท่านซาบซึ้ง ท่านเคารพบูชาของท่าน

การเคารพบูชาของท่านมันไม่มีสิ่งใด เห็นไหม ท่านก็แสวงหาของท่าน ท่านมีสิ่งใด ท่านก็พยายามจะเอาไปให้ได้อุปัฏฐากอุปัถม์ครูบาอาจารย์ของท่าน ท่านเคารพบูชาของท่าน แต่ครูบาอาจารย์ของท่านก็พูดเป็นคติธรรมๆ ไม่ใช่เรื่องอยากดั่งอยากใหญ่ อยากให้คนเชิดหน้าชูตา การเชิดหน้าชูตานั้นเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยากทั้งสิ้น ต้นเหตุมันมาจากตรงนี้ ต้นเหตุเพราะมันต้องการให้คนเคารพบูชาใจ จะเหยียบหัวเขาไปไง ถ้าเหยียบหัวเขาไปเหยียบหัวเขาไปแล้วใครจะยอมรับล่ะ มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้

คนเขายอมรับความดีกัน ขอให้มันน้ำใจเถอะ ขอให้มันคุณงามความดี ถ้ามีความดีจริงแล้ว มันไม่มีเล่ห์กล ไอ้ที่มันรับกันไม่ได้เพราะมันมีเล่ห์มีกลใจ ทำสิ่งใดแล้วมันมีหน้าจากหลังจาก ใจ มันมีหน้าไหว้หลังหลอกใจ มันไม่มีความจริงใจ ถ้าไม่มีความจริงขึ้นมา แต่นี่มันก็เป็นเรื่อง สายบุญสายกรรมแล้ว ในเมื่อมีครูมีอาจารย์ เห็นไหม การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งทีเวียน วายตายเกิดในวัฏฏะ มันก็มีการสับเปลี่ยนกันมา การเวียนว่ายตายเกิดขึ้นมา มีสายบุญสายกรรม ถ้ามีสายบุญสายกรรมขึ้นมา เพราะมันเป็นสายบุญสายกรรมขึ้นมา มันต้องมีต้นทุนไปอย่างนั้น นี่ต้นเหตุ

ถ้าต้นเหตุมันเป็นอย่างนั้น ความรู้สึกนึกคิดอย่างนั้น การแสดงออกมันถึงบิดเบี้ยวไปหมดเลย แล้วก็กิเลสบังเงา บังเงาก็อ้างกรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ้างแต่เรื่อง ข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติเขาทำเพื่อลดทอน เวลาเราทำสิ่งใดก็แล้วแต่ เราทำ เห็นไหม เป็น เครื่องอยู่อาศัย ไม่ให้จิตมันแลลออกไปข้างนอก จิตของเรามันไปร้อยแปด เห็นไหม มีข้อวัตร ปฏิบัติถึงเวลาแล้วเราต้องทำตามกติกา ให้จิตมันอยู่กับเรา จิตอยู่กับเรา ข้อวัตรปฏิบัติเอาไว้ เพื่อให้เป็นเครื่องอยู่ของใจ ให้ใจมันอยู่นี่ ไม่ใช่ไปส่งเสริมกิเลส อ้าง! อ้างแต่ต้องทำอย่างนั้นๆ อ้างมาให้กิเลสมันได้

ขนาดว่าธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาท่านบอกเบิกของท่าน ท่านทำของท่านขึ้นมา เวลาพระยังไม่มากขึ้นมา ก็ยังไม่ได้บัญญัติ ธรรมวินัยขึ้นมา เวลาพระอยู่มากขึ้นมา เห็นไหม บัญญัติธรรมวินัย ใครทำผิดพลาดขึ้นมา ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกข้อต้องมีพระทำผิดมาแล้วทั้งสิ้น ถ้ามีพระ ทำผิด เห็นไหม ต้นบัญญัติ ต้นบัญญัติขึ้นมาแล้วก็บัญญัติไม่ให้ทำ ไม่ให้ทำ เพราะว่ามันมาก คนก็มากความ ท่านบัญญัติไว้ไม่ให้ทำ ถ้าไม่ให้ทำเราก็ไม่ก้าวล่วงใจ ถ้าเราไม่ก้าวล่วงมันก็ไม่ เสียหายใจ แต่ถ้ามันก้าวล่วงไปแล้ว ก้าวล่วงไปแล้วก็บังเงา เห็นไหม ว่าเราทำเพราะความดีๆ ความดีอย่างนั้นความดีเพื่ออะไรละ

ธรรมและวินัย วินัยเป็นข้อกฎหมาย ข้อกฎหมายมันมีอย่างนั้น แต่ธรรม ธรรมมัน กว้างขวาง ธรรมคือการเจตนาที่สะอาดบริสุทธิ์ เจตนาที่ดี เจตนาที่เราจะเกื้อกูลกัน ถ้าเราเกื้อกูล

กัน เห็นไหม ชื่อริยทรัพย์ ถ้าคนมีสิ่งใดผิด เราไปกระซิบบอกเขา เฮ้ย บอกทำอย่างนี้มันผิด มันผิด เรามีเหตุมีผลบอกเขา โอ๊ย ทุกคนจะเคารพบูชามากนะ ถ้าเคารพบูชา แล้วถ้าคนมันคือด้านกระซิบบอกขนาดไหนมันก็ยังด้านอยู่นั่นนะ มันก็เชือดกลางศาลาเลย ถ้าเชือดกลางศาลา เห็นไหม ยิ่งมันคือมันด้าน มันก็ต้องแก้ไข เพราะว่าจิตใจของคนไม่เหมือนกัน

เวลาครูบาอาจารย์ท่านจะใช้ของท่าน ท่านมีกระบวนการมีวิธีการของท่าน เพื่อจะหลอหลอม หลอหลอมให้เป็นศาสนทายาท เป็นธรรมทายาท ถ้าเป็นธรรมทายาทเขามีคุณธรรมในใจของเขา ถ้าไม่มีคุณธรรมมันไม่ใช่ทายาท มันเป็นกิเลส มันทายาทของมาร มารมันข่มขี้ มารมันเชิดชู พอมารมันเชิดชูมันก็ทำลาย ทำลายแม้แต่ตัวเองแล้วจะไปทำลายคนอื่น ต้นเหตุต้นเหตุมาจากกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

ถ้ากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันมีอยู่ในหัวใจแล้ว ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็มีอยู่แล้ว คุณติ เวลาศึกษา เห็นไหม นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เปรียญธรรม ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ มันก็มีวุฒิภาวะขึ้นไปทั้งนั้น ใครเขาก็เรียนได้ แต่เรียนแล้วมันเป็นประโยชน์ไหม เรียนแล้วมาประพฤติปฏิบัติไหม เรียนแล้วเราจะมาแก้ไขเราไหม ปริยัติเขาศึกษาแล้วเรียนแล้วให้ประพฤติปฏิบัติไง เรียนแล้วรู้ เรียนแล้วปฏิเวธมันไม่มี ความรู้ อย่างนั้นเป็นความรู้ของสุขตมยปัญญา สุขตมยปัญญาใครก็ศึกษาได้ ใครก็เล่าเรียนได้ เล่าเรียนได้ เนี่ยคนนี่เล่าเรียนได้แล้วเขามีเขาวนปัญญา เล่าเรียนแล้วมันไปสะกิดใจ เล่าเรียนแล้วมันเป็นคุณธรรม

คุณติ เวลาหลวงตาท่านพูด ท่านก็เรียนมهادด้วยกัน แล้วเพื่อนนั้นก็เพื่อนมหาเหมือนกัน เวลามหาแล้วสึกไป เห็นไหม ไปเมาเหล้าเมายา ท่านไปเยี่ยมใจ “เรียนก็เรียนนะ เป็นถึงเป็นมหา เวลาสึกแล้วทำไมมาหำเปอย่างนั้น” มันก็เป็นเพื่อนกันก็พูดเล่นอีกล่ะ “เฮ้ย ก็ของมันมีในโลกก็กลัวมันจะหมดก็กินอย่างนี้” คนมันเรียนแล้วก็เป็นความรู้แต่ไม่ใช่ประโยชน์ ไม่ใช่ประโยชน์ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกันเราเรียนแล้วศึกษาแล้วก็ต้องมาประพฤติปฏิบัติไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ากรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครก็พูดได้ ใครก็รู้ได้ ทั้งนั้นนะ แต่รู้แล้วเวลาพูดสิ่งใดไปมันขัดมันแย้งกัน มันไม่เป็นในช่องทางเดียวกัน แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันเป็นระดับขึ้นไป เห็นไหม บุคคล ๔ คู่ ตั้งแต่ปุถุชน กัลยาณปุถุชน ปุถุชน กัลยาณปุถุชนตรงนี้อาให้ได้ก่อน ถ้ามันได้ขึ้นมาแล้ว เห็นไหม บุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติ มรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามรรค สกิทาคาผล อนาคามิมรรค อนาคาผล อรหัตมรรค อรหัตผล บุคคล ๔ คู่ จบแล้วก็นิพพาน ๑ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

แต่เวลาเป็นปุถุชนคนหนา คนพาล ถ้ามันจะเป็นปุถุชนคนพาล มันแก้ความพาลของใจ ไม่ได้ ถ้ามันแก้ความพาลของใจไม่ได้มันจะเป็นอิสระไม่ได้ ถ้ามันเป็นอิสระ เห็นไหม กัลยาณปุถุชน ถ้ากัลยาณปุถุชนมันรักษาได้ มันรักษาใจของตนได้ ใจของตน เห็นไหม คุณิพญามาร ครอบครวของมารมันขุมมันแห่ มันคัน ไม่มีก็อยากแสดงว่ามี ไม่รู้ก็อยากอวดว่ารู้ เวลาพูดก็งูๆ ปลาๆ จะพูดว่างูก็จะว่าปลา ไอ้จะว่าปลาหรือก็ว่างู งูๆ ปลาๆ แต่อ้างกรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วยังมีครูบาอาจารย์อ้างครูบาอาจารย์ อ้างครูบาอาจารย์ใดๆ ทั้งสิ้น แต่มันก็งูๆ ปลาๆ ขณะเขาพูดยังงูๆ ปลาๆ มันจะคุมหัวใจได้ยังไง

นี่ถ้าหัวใจยังงู หัวใจมันต้องแนวแนล สิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ถ้ามันเป็นสัจจะความจริง เห็นไหม นี่ครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นความจริงทั้งต่อหน้าและลับหลัง ต่อหน้าก็เคารพบูชา ยิ่งลับหลังแล้วยิ่งเด่นชัดเลย ยิ่งเด่นชัด เพราะว่าครูบาอาจารย์สะท้อนตลอด เวลาหลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำ

“หลวงปู่ขาวจะไปอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่ถ้าวางบริวารไว้ผิดที่ใด คึ้นนั้นนั่งสมาธิหลวงปู่ มันมาทันที ท่านทำอย่างนี้ได้ยังไง แล้วทำอย่างนี้แล้วหมู่คณะจะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง หมู่คณะมัน คนที่ไม่รู้ไม่เป็นแล้วทำอะไรสิ่งต่างๆ เขาก็ล้วนไม่เป็นของเขาทั้งนั้น การเก็บ การวางบริวาร ภาตรวางไว้ที่ไหน ผ่าพับยังงู พับแล้วควรวางตรงใด แล้วท่านทำของท่านไม่มีหลักมีเกณฑ์ แล้วหมู่คณะเขาจะเอาอะไรเป็นที่พึ่งล่ะ”

หลวงปู่ขาว เวลาท่านนี้ปฏิบัติทางธรรมฐาน หลวงตาท่านพยายามเก็บรวบรวมมา รวบรวมมาเพราะอะไร เพราะว่าเวลาหลวงปู่มัน อยู่กับหลวงปู่มัน “หมู้คุณะรู้หรือไม่ว่าผมทำ ประโยชน์ไว้กับสังคม ใครคิดถึงบ้างหรือไม่”

หลวงตาท่านบอกว่า “โอ๊ย คิดถึงตลอดเวลา คิดอยู่ตลอดเวลา แต่ตอนนี้เรื่องส่วนตัว เรื่องของคนมันยังไม่จบ”

“เออ ต้องเอาเรื่องส่วนตัวของคนให้จบก่อน เพราะเรื่องส่วนตัวนั้นมันเป็นหลักเกณฑ์ ถ้าเรื่องส่วนตัวไม่จบมันเข้าข้างกิเลส มันพวกเขา พวกเรา” ถ้าคนไม่ใช่พวกเราก็ผิด ถ้าพวกเราก็ถูกใจ จะต้องให้เรื่องของคนให้จบก่อน

แล้วเรื่องของคนจบก่อนแล้วท่านอุตสาหะไปเก็บรวบรวมมา รวบรวมมาอย่างนี้ รวบรวมมาเป็นมรดกตกทอด เป็นมรดกของหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่น เห็นไหม ปฏิบัติทางธรรมฐาน ไปเรียบเรียงข้อมูลมาจากหลวงปู่ขาว หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น นี่ท่านไปเก็บๆ มา เก็บๆ มาเพราะอะไร เพราะเวลาครูบาอาจารย์ท่านอยู่ด้วยกันมา เวลาอยู่ด้วยกันมานะประสา ใจๆ คนที่มีความรู้ความเห็นอย่างใด เห็นไหม คุณิ สมัยพุทธกาลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าจะปรินิพพาน พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย อัครสาวก เอตทัคคะทั้งนั้นนั่งล้อมรอบอยู่เลย เวลา พระอุบาลีถามขึ้นมาใจ “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานหรือยัง ปรินิพพานหรือ ยัง” พระอนุรุทธะ “ยัง ตอนนี้เข้าสมาบัติอยู่” เนี่ยพระอรหันต์เหมือนกันทั้งนั้น แต่ความ ถนัดถนี่มันไม่เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงตา เห็นไหม เวลาหลวงปู่มันท่านพูด ผม ทำประโยชน์ไว้กับสังคมกับโลกไว้ มีใครระลึกถึงบ้างหรือไม่ เวลาหลวงตาบอระลึกอยู่เต็ม หัวใจ ระลึกอยู่เต็มหัวใจ เต็มหัวใจๆ แต่เรื่องส่วนตัวยังไม่จบ หลวงปู่มันว่า ไซ้ เอาเรื่องส่วนตัว ให้จบก่อน เรื่องส่วนตัว เรื่องที่มันไม่ล่าเอียง ไม่ใช่พวกเขาพวกเรา ถ้าเรื่องพอใจไม่พอใจ เอา เรื่องสัจจะ เอาเรื่องข้อเท็จจริง

เรื่องข้อเท็จจริงสิ่งที่ครูบาอาจารย์ท่านทำเป็นจริงมา เวลาท่านจบของท่านแล้ว ท่านมาเก็บรวบรวม เห็นไหม เวลารวบรวมไปถึงหลวงปู่ขาว หลวงปู่ขาวเล่าให้ฟังทั้งหมด ทำสิ่งใด ทำสิ่งใด ถ้าทำแล้วผิดพลาดคือนั่นนั่งสมาธิหลวงปู่มันมาทันที หลวงปู่มันมาทันที หลวงปู่ขาวนี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ เห็นไหม ท่านยกย่อง ท่านเชิดชู ท่านบูชากันไง แล้วท่านลงกันที่หัวใจใจ

ลงที่หัวใจ ลงที่ความจริงใจ ไม่ใช่ผิวๆ ใจผิวๆ นี่ต่อแผล กระถ่อน ใจพวกกระถ่อน ใจพวกปลิ้นปล้อนเนี่ย มันกระถ่อน มันก็ปลิ้นปล้อนเพราะกิเลสมันหนา พอกิเลสมันหนาแล้ว อ่างอิงใจ นี่ใจมันเสียดาย เสียดายที่เราभावขเป็นพระ เราभावขเป็นพระกรรมฐาน भावขเป็นนักรบ นักปฏิบัติด้วย ถ้านักปฏิบัตินะ มันต้องซื่อสัตย์สิ ถ้ามันซื่อสัตย์ขึ้นมา เพราะอะไร เพราะซื่อสัตย์มันคัดแปลงตรงนั้นมันเป็นประโยชน์นะ เหล็กเขาจะตีขึ้นมาเป็นมิด เหล็กขึ้นมา เห็นไหม เหล็กเขาจะมาสร้างโครงสร้างของสังคมได้ทั้งนั้นเลย เขาต้องมาหล่อมาหลอมทั้งนั้นนะ เวลาจุดเค็อดของมัน เห็นไหม คุณติ เวลามันหลอมละลายขึ้นไปแล้วเขาจะสร้างเป็นรูปร่างอย่างไรขึ้นมา

เนี่ยต้นเหตุ ต้นเหตุมันอยู่ตรงนั้น ต้นเหตุเราสัมมาสมาธิเข้าสู่ใจ ต้นเหตุ ต้นเหตุถ้าเข้าสู่สมาธิได้ ยิ่งหละหละโลเล ยิ่งทำสมาธิไม่ต้องมาพูดถึง มันปลิ้นปล้อนตลอด ถ้ามันปลิ้นปล้อนอย่างนี้มันจะเข้าสู่สมาธิได้ยังไง สมาธิมันยังเข้าไม่ได้เลยแล้วมันจะไปมีคุณธรรมตรงไหน มันก็เรื่องของกามดิณพอกหางหมูของกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันจับ มันสม มันซ้อนเข้าไปนั่นนะ กิเลสตัดหาความทะยานอยาก คุณติ คุณคนมีการศึกษา ถ้าคนไม่มีการศึกษาซื่อสัตย์เขาก็ใช้ประโยชน์ได้แค่นั้น ถ้าคนมีการศึกษาสูงขนาดไหน ถ้าเป็นคนขี้โกง มันยิ่งโกงได้มากขนาดนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ศึกษากับครูบาอาจารย์มา ศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันท่วมหัว เวลามันพูดธรรมะมันอ่างอิงมันยิ่งกว่าเทวดาอีก แต่พฤติกรรมของมันเร็วกว่าสัตว์ สัตว์มันก็ทำลายกันแค่ชีวิตของสัตว์ด้วยกัน ใจ

นี่มันทำลายโลกหมดเลย ทำลายศรัทธาไทย ทำลายความเห็นของสังคมทั้งหมดเลย นี่ไงมันเร็วกว่าสัตว์ เร็วกว่าสัตว์เพราะใจมันเร็ว

แต่ถ้าใจมันจริง เห็นไหม แล้วเวลาพูดถึงอังกูรบาอาจารย์ทั้งนั้น อยู่กับครูบาอาจารย์มา ครูบาอาจารย์องค์ไหนมีคุณค่ามาอังกูรบาอาจารย์มา แต่ความเป็นจริงในใจ เห็นไหม เนี่ย ต้นเหตุมันอยู่ตรงนั้น ต้นเหตุมันอยู่ที่ความเร็วของใจนั้นนะ ใจมันเร็วมาพฤติกรรมมันแสดงออกมันเร็วหมด แต่หมาห่มหนังเสือ เวลาสังคมไทย เวลาพระเราเนี่ย เห็นไหม เวลาพระทำ ผิดยกเว้นไว้เห็นแก่ผ้าเหลือง เห็นแก่ผ้าเหลืองไง เห็นแก่ผ้าเหลืองแต่คนนะ คนที่ห่มผ้าเหลือง ไม่รู้จักคนใจไหม เห็นแก่ผ้าเหลือง เห็นแก่ผ้าเหลืองเพราะสังคมพุทธไง

นี่ก็เหมือนกันหมาห่มหนังเสือ สังคมไทยเขาเว้นไว้ให้พระ เว้นไว้ให้พระ แต่พระมันเร็วเกินไป เขาประกาศาตมภ์พระก็มี ถึงเวลาเขาประกาศาตมภ์เลย เพราะอะไร มันรับไม่ได้ มันรับไม่ได้ไง ความรับไม่ได้อันนั้นมันเป็นจากความเห็นแก่ตัวของตัวคนเดียว คิดว่าสิ่งนั้นจะป้องกันตนได้ ถึงได้ทำความชั่วได้ขนาดนั้น ความชั่วทำออกไปเรื่อยๆ ทำออกไปเรื่อยๆ มันก็พอกเข้าไปเรื่อยๆ ทั้งนั้นนะ เนี่ยต้นเหตุ ต้นเหตุ พอดต้นเหตุมันมาจากที่นั่น ต้นเหตุมันมาจากกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ต้นเหตุนะ แล้วกิเลสตัณหาความทะยานอยากด้วยความหนา เวลาความหนาของมันนะ ความหน้าด้าน ความหน้าด้านมันทำของมันด้วยความด้านๆ เพราะอะไร เพราะคนทำมันรู้ ไฟ ไฟอยู่ในที่แจ้งมันก็คือไฟ ไฟในที่ลับมันก็คือไฟ ไฟทำที่ไหนมันก็ไฟทั้งนั้น

นี่เหมือนกัน คนทำชั่วมันก็ต้องรู้ตัวมันว่ามันชั่ว ถ้าคนทำความดีมันจะชั่วอย่างนั้นได้ ยังไง คนทำความดีมันออกมาเป็นความชั่วได้ยังไง ด้วยความเมตตาของคน เห็นไหม คุณิ พระด้วยกัน พระด้วยกันเราเป็นสัทธาวิหริกด้วยกัน เราถือว่าเราเป็นหมู่คณะกัน เราจะใช้สอยหรือถือวิสาสะกัน มันก็ใช้ได้ ถ้ามันมีน้ำใจต่อกันไง ถ้าคนมันดีมันดีต่อกันทั้งนั้น แต่ถ้าคนมันชั่วมันทำลายได้ทั้งหมด มันทำลายนะ มันชักนำไปทำให้เสียหาย ทำให้เสียหาย เวลามันเสียหายไปแล้ว ถลามาแล้วนะฝืดฝืดฝืดธรรมขึ้นมาแล้วทำยังไง ถ้ามันอาบติไม่หนักมันก็ปลง

อาบัติชะ ถ้าอาบตีหนักมันก็เสียหายไปเลย ติดคุกติดตะรางอีกต่างหาก มันเสียหายไปทั้งนั้น ต้นเหตุมันมาจากที่นั่น แต่มันเป็นสายบุญสายกรรมไง

คนไปเห็นอย่างนั้นแล้วชอบ เนี่ยลูบหน้าปะจมูก ถ้าใครเขินขอ ยกย่องสรรเสริญเขินขอ แล้วชอบ ชอบโอ้อวดของๆ นั้นนะ ชอบโอ้อวดที่ของเขายกย่องกันนั้นนะ แต่ถ้าความจริงๆ เห็นไหม ไม่มีการลูบหน้าปะจมูก ผิดเป็นผิด ถูกเป็นถูก ใครทำผิดก็ผิด ใครทำถูกก็ถูก จะเป็นผู้ใหญ่เป็นเด็กผิดถูกทั้งนั้นนะ อยู่กับหลวงตานี้ครูบาอาจารย์ท่านบอกนะ เราเคารพบูชากันด้วยอาวโศกันตะ แต่ให้ ๑๐๐ พรรษาด้วย แต่ถ้าไม่มีคุณธรรมมันก็ต้องยกไว้ เวลาจะกราบไหว้ กราบไหว้เป็นพิธี เนี่ยเราทำกันเป็นพิธีอย่างหนึ่งนะ เราทำด้วยหัวใจเราอีกอย่างหนึ่งนะ ถ้าเราเคารพบูชาเห็นไหม เคารพบูชาด้วยหัวใจของเราเนี่ย โอ้ มันปลาบปลื้ม เวลาเห็นแล้วมันชื่นใจ แต่ถ้ามันเป็นแค่เป็นตามพิธีเพราะอะไร เพราะเราบวชแล้วเราต้องยอมรับธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเขากราบเราก็ต้องกราบ เวลากราบประธานสงฆ์เราก็กราบ แต่เอามือจิ้ม จี้ ใจ ใจนี้กราบธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไอนี้เอามือจิ้มจี้

นี่ไง ถ้าพรรษาก็คือพรรษา แต่เราเคารพธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ครูบาอาจารย์ของเราถ้ามีคุณธรรมนะ มันอยากได้ยินอยากได้ฟัง อยากได้อยู่ใกล้ เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์นะ ท่านอยู่วัดอยู่วานะ รู้สึกว่าวัดวาเนี่ย แหม มันสงบร่มรื่น ถ้าท่านออกจากวัดไปไม่อยู่ในวัด มันเหมือนกับวัดร้าง เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ ถ้าท่านอยู่ด้วย เออ มันก็ร่มเย็น ถ้าท่านไม่อยู่มันเหงาทันที มันเศร้าสร้อยเลย นี่ไง เวลาเขาอยู่กันอย่างนั้น เวลาพระกรรมฐานไง มันอยู่ได้ด้วยน้ำใจ อยู่ด้วยหัวใจไง ถ้าต้นเหตุมันด้วยความอยากดังอยากใหญ่ อยากมีอำนาจ แล้วทำออกมาทำแบบโลกๆ แล้วโลกๆ มันมีสิ่งใดมันเป็นประโยชน์บ้างล่ะ เพราะโลกๆ ใจ มันไม่ใช่คุณธรรมไง

ถ้าเป็นคุณธรรม เห็นไหม คุณติ ครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าเป็นคุณธรรมนะ อย่างเช่น หลวงปู่ติ ครูบาอาจารย์ที่มีธรรม หลวงตาท่านพูดประจำ ขอให้อยู่คนเดียวเถอะอยู่ที่ไหนก็ได้ มันมีความสุข เนี่ยวิหารธรรมของท่าน ท่านอยู่ที่ไหนท่านมีความสุขของท่าน ก็ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันพิสูจน์ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ครูบา

อาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วท่านมีดวงตาเห็นธรรมของท่านแล้ว ท่านมีความสุขของท่านนะ แต่มันด้วยอำนาจวาสนา เห็นใหม่ คุณี หลวงตาท่านพูดประจำอยู่ที่วาสนาของสัตว์โลก ถ้าเขามีอำนาจวาสนา เขาก็มีหม่อมมีคณะ มีผู้ที่จะดูแลเชิดชูกันต่อไป ถ้าวาสนาของเขาก็เพื่อตัวตนของเขา

คุณี พระอัญญาโกณฑัญญะตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วไปอยู่ในป่าตลอด จนท่านจะนิพพานก็มาลองศีลสมาธิพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก เป็นพระสงฆ์องค์แรกของโลกเลย พระอัญญาโกณฑัญญะนะ อยู่ป่าอยู่เขามาตลอดเลย นี่ก็วาสนาของท่าน นี่ไง มันอยู่ที่อำนาจวาสนาไง แต่ด้วยความเป็นจริงๆ ถ้ามันมีความจริงอยู่ในหัวใจแล้วมันมีความสุขอันนั้นอยู่แล้ว ถ้ามีความสุขอันนั้นอยู่แล้วธรรมอันนี้มันเลอเลิศ มันมีคุณค่า ของในวิภูษังสาร เห็นใหม่ คุณี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาพูดกับพระอรหันต์ ๖๑ องค์ “เธอทั้งหลาย พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ เธอจงไปอย่าซ้อนทางกัน” ใ้อบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์มันไม่เป็นเหยื่อใจ อยากดังอยากใหญ่บ่วงที่เป็นโลก บ่วงที่เป็นทิพย์ก็เทวดา อินทร์ พรหม คุณี อยากให้คนเขาเคารพนบอบ อยากให้คนเขานับถือ

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเทวดามาพึ่งเทศน์ตลอด ท่านไม่เห็นต้องไปห้วงใครเลย หลวงปู่มั่นท่านไม่มีเวลาว่างเลย เทวดา อินทร์ พรหม มาพึ่งเทศน์ตลอด พึ่งเทศน์ตลอด ไปเป็นบ่วงของเขาใหม่ ไปเป็นเหยื่อของเขาใหม่ เขาต่างหากมาหาผลประโยชน์ของเขา เขาต่างหากมาหาผลประโยชน์ของเขา ถ้ามันเป็นจริงๆ ใจ ถ้ามันไม่เป็นจริงมันเดือดร้อน มันเดือดร้อนตั้งแต่อยู่ในหัวใจ มันเดือดร้อนในใจของตน แล้วทำแต่เรื่องความคิดของตนนะ บ่วงที่เป็นโลก อยากดังอยากใหญ่ อยากให้เขานับหน้าถือตา มันอยากไปทั้งหมดละ พออยากไปทั้งหมด มันก็เล่ห้กลไปทั้งหมด มันต้องใช้อะไร มันต้องใช้เงินใช้ทองร้อยแปด ดิ้นเข้าไปอย่างหมาบ้า หามันบ้าหมาจี้เรื้อน มันทำให้ตัวมันเน่ามันเหม็นใจ มันเน่ามันเหม็นแล้วมันมีโทษใจ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ในเมื่อมันมีเหตุมีผลขึ้นมาแล้วมันมีความถูกผิดขึ้นมา มันก็ต้องตัดสินกันไปตามโลก แต่ถ้ากฎหมายตามไม่ทันมันก็เป็นเรื่องของเวรของกรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ใครทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำคุณงามความดีต้องได้คุณงาม

ความดี แม้แต่ทำคุณงามความดีในโลกปัจจุบันนี้ จะโดนเขาถากเขาถางขนาดไหน ถ้าด้วยคุณงามความดี แต่เวลาถึงที่แล้วหัวใจของท่านมีความสงบระงับ มีความดีของท่าน ท่านมีจุดยืนของท่าน คนที่ทำความดี เห็นใหม่ คนโดนใส่ใคร่โดนจนต้องโทษต้องคดีกันไป ถ้าเป็นของดีนะ เพราะว่าทางโลกเขาอิจฉาตาร้อน ดีขนาดไหนเขาก็ใส่ความใส่ใคร่ อันนั้นก็เป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์ ทำคุณงามความดีมันก็มีคนใส่ร้ายใส่เวรใส่กรรมเหมือนกัน นั่นเพราะอะไร เพราะไปขัดหูขัดตาเขา

แต่ถ้ามันพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและทิพย์นี้ไว้สาระ พวกนี้เป็นเรื่องของไว้สาระ เพราะมันไม่ออกไปสร้าง ตัวเองไม่ได้ทำ ตัวเองไม่ได้สร้างแต่เขาใส่ใคร่ แต่ถ้าตัวเองสร้างมันเลวทราม มันเลวทรามไปทั้งนั้น เพราะความเลวทรามของตน ตนทำความเลวทรามอย่างนั้น เพราะทำความเลวทรามอย่างนั้น เห็นใหม่ เพราะมันการกระทำ แล้วถ้ามันให้ผลมาแล้ว ผลมันก็เรื่องของเขา เรื่องของสัตว์โลก ถ้าใครทำใจไม่ได้มันก็สะท้อนหัวใจของศรัทธา มันก็ไปสะท้อนหัวใจของเขา อันนั้นมันก็เป็นความโง่ความฉลาดของคนอีกล่ะ เพราะความโง่ความฉลาดของเขา

ถ้าคนที่มันฉลาด เห็นใหม่ คนที่ฉลาดเขาก็มีสติมีปัญญาของเขา ถ้ามีสติปัญญาของเขานี้ต้นเหตุ ถ้าเราเห็นเหตุแล้ว เราเห็นต้นเหตุแล้ว เราก็ต้องรักษาใจของเรา ต้องกลับมาดูของเรา เป็นพระป่า เป็นนักปฏิบัติ เวลานักปฏิบัติสิ่งใดที่เกิดขึ้นมันเป็นเหตุเป็นผล ถ้าเป็นเหตุเป็นผลเห็นใหม่ เวลาเขาทำ เขาทำแล้วได้ผลอย่างนี้ เวลาเราทำเราทำได้ผลยังงี้ เราได้ผลยังงี้ เราทำของเราดี มันให้ผลอย่างนั้น หนึ่งบวกหนึ่งเป็นสอง สองบวกสองเป็นสี่ นี่เหมือนกัน ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว เราทำดีของเรา มันมีผลบวก ใ้หนึ่งมันลบตลอด หนึ่งบวกหนึ่งเหลือหนึ่ง หนึ่งบวกหนึ่งเหลือศูนย์ สองบวกสองไม่มีเลยหายหมดเลยเป็นศูนย์หมดเลย มันเป็นอย่างงี้

นี่ไง ทำความดีของเรา ความดีของเรา เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านสอนประจำ ใครจะดีจะชั่วเรื่องของเขา เราจะทำคุณงามความดีวะ เราจะทำคุณงามความดีวะ แล้วทำคุณงามความดีเพื่อเราด้วย ทำคุณงามความดีแบบทิ้งแห้วด้วย ทำคุณงามความดีแบบไม่ให้ใครรู้ด้วย อยู่กับครูบาอาจารย์มานะ ก่อนหน้านั้นท่านทำความดีไม่ให้ใครรู้เลย ความดีต้องอวดใคร นั่งสมาธิ

ภวานายังไม่ให้ใครรู้เลย แล้วเวลาเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมา คนที่ภวานาเป็นเขาเม้มปากเลย จะรู้ได้ต่อเมื่อครูบาอาจารย์ของเราเท่านั้น แต่ถ้าไปพูดกับหมู่คณะให้เขารับรู้ละ มันคนนั้นก็อยากจะถาม คนนี้ก็อยากจะถาม ไอ้ของดี ๆ ใครง่าย ๆ ก็อยากได้ แล้วตัวเองทำไม่ได้ แต่คนอื่นทำได้ก็อยากจะไต่ถามไต่ฟัง นี่มันทำให้การภวานานั้นติดขัดไปหมดเลย

นี่พูดถึงคนที่ในวงการปฏิบัติเขาจะรู้กัน ละนั่นคนที่ปฏิบัติเป็น ปฏิบัติได้ เขาจะเงิบถึงเวลาจะถามครูบาอาจารย์ของท่าน อย่างนี้มันถูกหรือผิด แล้วถ้าถูกหรือผิดเห็นไหม คุณีทางการแพทย์ถ้าใครเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาประวัติคนไข้มันต้องมีอยู่แล้ว ละนั่นคนไข้อะไรก็แล้วแต่เวลาเขาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาจะไปหาหมอประจำของเขา เพราะอะไร เพราะเขามีประวัติการรักษาขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์กับลูกศิษย์พอพูดคำเดียวอาจารย์ก็รู้หมดแล้ว ต่อไปมานี้ต่อได้เลย ประวัติคนไข้ยู่นี้ ประวัติการภวานาอยู่ที่นี่ ถ้าประวัติการภวานาอยู่ที่นี่ เอ็งทำแล้วดีขึ้นหรือเลวลง ไอ้ประวัติภวานาอยู่ที่นี่ แต่คนไข้มันกำลังจะตาย ไม่มีภูมิคุ้มกันอะไรทั้งสิ้น เลวลง เลวลง เลวลงทุกวัน ไม่เห็นมันมีอะไรดีขึ้นเลย ถ้ามันดีขึ้น เห็นไหม การอยู่ของเรา การดำรงชีวิตของเรา ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เรารักษาของเรา ร่างกายมันจะไม่ฟื้นฟูขึ้นมาได้ยังไง ร่างกายของคนมันฟื้นฟูขึ้นมาได้ แล้วถ้าฟื้นฟูขึ้นมาได้โรคภัยไข้เจ็บมันต้องหายได้

นี่ก็เหมือนกัน การประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันทำจริงทำจังของมันขึ้นมา มันฟื้นฟูได้ สติ สมาธิ ปัญญา ถ้าศีลมันสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมา มันเป็นความจริงขึ้นมา มันฟื้นฟูของมันขึ้นมา แล้วฟื้นฟูขึ้นมา เห็นไหม เนี่ยปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ ตรงนี้ทางเขานี้สำคัญ ทางเขานี้ยังหากันไม่เจอ แล้วยังง่วงงุนงุ่มง่ามกันอยู่อย่างนั้น หาทางเข้ากันไม่ได้ ถ้าหาทางเข้าได้ มันเข้าได้แล้วเป็นกัลยาณชน จิตสงบแล้วเราระลึกถึงเห็นสติปัญญา ๔ เห็นสติปัญญา ๔ ก็บอกไม่ต้องการเห็นสติปัญญา ๔ ต้องการเห็นกิเลส ก็กิเลสมันตัวเป็นยังไง อ่างกันว่ากิเลสๆ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ว่าเป็นกิเลส ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติว่ากิเลสมันเป็นธรรมละ ก็อยากจะหาธรรมกันอีก เวลากิเลสๆ นะมันเป็นชื่อ เวลาเป็นชื่อมันเป็นนามธรรมแล้วจะไปหามันที่ไหน

สังโยชน์ ๓ สังโยชน์ ๓ มันอยู่ที่ไหน สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพตปรามาสมันอยู่ที่ไหน สิ้นพตปรามาสมันไม่ลูบไม่คลำเพราะจิตเรามันผ่องแผ้ว ถ้าจิตมันเศร้าหมองจิตมันไม่รู้ว่ามันลูบหรือไม่ลูบ มันไม่ลูบก็คือลูบ มันลูบตั้งแต่ไม่รู้ตัวนั้นแล้ว สิ้นพตปรามาสเพราะมันไม่รู้ตัว มันจะไม่ลูบได้ยังไง ถ้ามันสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉาแล้ว ถ้ามันไม่มีสิ้นพตปรามาส ไม่มีสิ้นพตปรามาสเพราะมันรู้แจ้ง เราเดินไปนะกองไฟอยู่ข้างหน้าเราจะฝ่ากองไฟไปไหม กองไฟมันขวางอยู่ข้างหน้าเราก็หลบไง เราไม่ฝ่ากองไฟไปเพราะกองไฟมันร้อน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบมันผ่องแผ้วขึ้นมาแล้ว มันไม่ทำอะไรทั้งสิ้น มันจะไปสิ้นพตปรามาสตรงไหน มันไม่เป็นสิ้นพตปรามาสอยู่แล้ว นี่ไงแล้วมันอยู่ไหน แต่ทุกคนก็บอกว่าฉันอยากจะรู้ ฉันอยากจะเป็น อยากจะเป็นนั่นล่ะตัวมันเป็นอยู่แล้ว เป็นอะไร เป็นไม่รู้ ถ้ารู้เป็นจริงขึ้นมา เป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าประโยชน์มันเกิดขึ้นมาในใจ เห็นไหม เป็นปัจจัยตัด เป็นสันทิฏฐิโก พังธรรมๆ มันตอกย้ำหัวใจอันนี้ ถ้าตอกย้ำหัวใจอันนี้ เห็นไหม ต้นเหตุๆ อย่าให้เป็นแบบเขา อย่าให้เป็นแบบนี้ เป็นแบบนี้เพราะอะไร เพราะต้นเหตุ

ต้นเหตุคือใจ ต้นเหตุคืออวิชา พญามารในใจมันครอบงำมา แต่มันด้วยมารยาสาไถย อยู่มาโดยมารยาสาไถย อ่างหมู่อ่างคณะ อ่างครูบาอาจารย์บังไว้ แต่ตัวเองเลวอย่างกับหมา เพราะมันเลวอย่างกับหมามันถึงได้ทำ ทำอย่างขนาดนั้น มันทำได้ขนาดนั้นเพราะคิดว่ามันทำลายด้วยตัวมัน เวลามันทำลายตัวมัน แต่เวลาจะแก้ไขมันอังกคนอื่น อ่างครูบาอาจารย์ อ่างคณะสงฆ์ เวลาอ่างๆ คณะสงฆ์ แต่ทำคนมันทำ คนคนเดียวมันทำ แต่เวลามันจะป้องกันมัน มันอ่างคณะสงฆ์ อ่างคนอื่นทั้งนั้น แต่ตัวมันทำ นี่ต้นเหตุ ต้นเหตุเพราะเรื่องกิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจอันนั้น ในใจอันนั้นมันชั่วร้าย ความชั่วร้ายอันนั้นมันทำออกมามันถึงสะท้อนกันไป แล้วมันก็สะท้อนคณะสงฆ์

ฉะนั้นเรื่องคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ เห็นไหม คุณิ ศาสนทายาท ธรรมทายาท ถ้าธรรมทายาทมันจะเป็นธรรมทายาทได้มันจะต้องมีหลักมีเกณฑ์ การที่มีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม เราบวชมาแล้ว บวชเป็นพระเป็นเจ้ามา แล้วบวชแล้วเราพยายามทำของเรา ให้อำนาจจิตนิสัยนั้น

เรื่องหนึ่ง จริตนิสัยเป็นส่วนจริตนิสัย แต่ แต่มันแก้ได้ อย่าอ้างว่าจริตนิสัยแล้วไม่ทำอะไรเลย จริตนิสัยต่อเมื่อ ต่อเมื่อสิ้นกิเลสแล้ว ถ้าจริตนิสัยยังงิเราถึงคล้อยตาม แต่เริ่มต้นมันมีสัจย์ ตั้งเลย ตั้งสัจจะ อย่างนี้ไม่ทำ อย่างนี้ห้าม ใอันนี้ห้ามคนอื่นแต่กูทำ เวลาคนอื่นกู่ห้ามนะ แต่กู่จะทำ แล้วมันเป็นไปได้ยังไง

แต่ถ้ามันเวลาห้ามก็ต้องห้ามหมด ห้ามตั้งแต่ตัวเราเป็นต้นไป เวลาหลวงตาท่านเทศนา ว่าการนะ ท่านบอกว่าเวลาท่านแสดงธรรมๆ เพื่อเราด้วย เพื่อตัวท่านด้วย เวลาท่านเทศน์ ท่านเทศน์ถึงตัวท่านด้วย คือท่านก็ต้องอยู่ในวงของพระทั้งหมด แต่ในเมื่อท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านข้ามมาเป็นชั้นเป็นตอน เป็นชั้นเป็นตอน ท่านได้ประพฤติปฏิบัติมาได้มรรคได้ผลเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา เพราะอันนั้นมันถึงเทศน์ได้ คนที่เทศน์ได้มันต้องรู้จังหวะจะโคน รู้กำลังหนักกำลังเบาของกิเลสกับของธรรม เวลากิเลสมันหนักมันหนาขึ้นมา

คูติ เวลาคนที่หนักหนาสาหัสสาครรจ์ เวลาประพฤติปฏิบัติไปหลุดไปเลยนะ นั่นนะ กิเลสมันหลุดกระชากไปถึงขนาดนั้น แล้วเวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถ้าจิตมันดี จิตมันสงบร่มเย็น เห็นไหม แล้วมันเห็นสติปัญญา ๔ มันออกพิจารณาของมัน โอ๊ย มันมีความสุขนะ มรรคผลนี้ มันเหมือนกับจะหิบบจะคว่ำเอา คนเรานะ คูติ มรรคผลที่มันจะหิบบจะคว่ำเอา ใครบ้างไม่ปลื้มใจ ใครบ้างไม่สุขใจ แต่สุขใจนั่นละมันจะประมาทแล้วละ ถ้ามันจะสุขใจ มันจะพอใจ มรรคผลเราจะหิบบจะฉวยเอาอย่างนี้ มันอยู่ใกล้มือเราเลย แต่มันก็ยังไม่ได้ มันจะหิบบจะฉวย แต่ยังไม่ฉวยไม่ได้ จะ จะ จะ มันจะหิบบจะฉวย แต่มันฉวยไม่ได้

ฉะนั้นมันจะหิบบจะฉวยมันก็ต้องตั้งสติ มันก็ต้องเข้มข้มขึ้น ระวังตัวเองดีมากขึ้น คนที่จะหิบบจะฉวยแล้วทำไมมันฉวยไม่ได้ละ ถ้ามันฉวยไม่ได้แสดงว่ามันไม่พอใจ แสดงว่าการพิจารณาของเรามันยังไม่ละเอียดพอใจ สมาธิเรายังไม่แน่นหนาพอใจใหม่ เราก็ต้องทำของเราให้ดีขึ้นๆ ไปที ความดีขึ้น เห็นไหม ระหว่างกิเลสกับธรรมงิ ครูบาอาจารย์ที่ท่านจะพูดจะจาได้เนี่ยเพราะท่านผ่านมาเป็นชั้นเป็นตอนงิ เวลากิเลสมันรุนแรงเราโดนมันบีบ เราทุกข์ยากขนาดไหน เวลาเราฟื้นฟูขึ้นมาจิตใจเราดีขึ้นมา เราสู่อารมณ์เราเป็นยังไง เรามีความสุขแค่ไหน แล้วมรรคผลจะหิบบจะฉวยแล้วฉวยไม่ได้สักทีเนี่ยมันเป็นเพราะอะไร เพราะมันเป็นตทั้งค

ปาน ทำแล้วทำแล้วมันทำไมไม่ได้ผล ไม่ได้ผลเราก็กลับมาเข้มข้นของเรา กลับมาดูแลของเรา เพราะถ้ามันทำอยู่อย่างนี้ มันก็จะเป็นแบบนี้

ถ้าเราเติมศีล สมาธิ ปัญญาให้มากขึ้น เราเติมความเพียรของเราให้มากขึ้น เราเติมความขยันหมั่นเพียร เติมความวิริยะอุตสาหะขึ้น นี่ไง เราเติมๆ ขึ้นไป ความเติมขึ้นไปเหมือนน้ำ น้ำเราเติมมากขึ้นขนาดไหนจำนวนน้ำก็ต้องมีมากขึ้น ศีล สมาธิ ปัญญาของเรา ถ้ามันมีมากขึ้น เราทำของเราดีขึ้น มันก็ต้องดีขึ้น ครูบาอาจารย์ท่านผ่านของท่านมาท่านรู้ ท่านถึงพูดได้ ใ้ไหน มันไม่มี พอมันไม่มีขึ้นมา เห็นไหม แล้วก็ต้นเหตุๆ ในใจมันแล้ว จะบอกว่าในใจมันเหี้ย เพราะมันเหี้ย มันถึงทำตัวมันเหี้ย แล้วมันก็ทำลายหมู่คณะ เอวัง